

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2021 m. kovas

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-346-585/2021](#), pasisakydamas dėl ginčo teisingumo, Lietuvos apeliacinis teismas (toliau – LApT) pažymėjo, kad civilinio proceso normos, kuriomis reglamentuojamas bylos perdavimas iš vieno teismo kitam pagal teisingumo taisykles, aiškintinos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) įtvirtintus proceso principus, tarp jų ir koncentracijos bei ekonomiškumo principus, reiškiančius, jog teismas imasi CPK nustatytų priemonių, kad būtų užkirstas kelias procesui vilkinti, ir siekia, kad byla būtų išnagrinėta teismo vieno posėdžio metu, jeigu tai nekenkia tinkamai išnagrinėti bylą, taip pat kad įsiteisėjęs teismo sprendimas būtų įvykdytas per įmanomai trumpesnę laiką ir kuo ekonomiškiau (CPK 7 straipsnio 1 dalis). Todėl, sprendžiant dėl bylos, priimtos pažeidžiant teisingumo taisykles, perdavimo CPK 34 straipsnio 2 dalies 4 punkto pagrindu pagal teisingumo taisykles teismui, kuriam ji teisinga, negali būti suabsoliutinamas pirmosios instancijos teismo nustatytas teisingumo taisyklių pažeidimas.

Civilinėje byloje Nr. [e2-121-516/2021](#), spręsdamas klausimą dėl ginčo nagrinėjimo teisme ar arbitraže, LApT nurodė, kad į šį klausimą galima atsakyti tik nustačius, kokiam tikslui buvo atliktas mokėjimas, kurį reikalaujama priteisti šioje byloje pateiktu ieškiniu, t. y. ar ginčo pinigų sumą ieškovė bankui sumokėjo kaip laiduotoja vykdydama atsakovės prievoles pagal kreditavimo sutartį ar vykdydama investavimo sutartyje (pagal kurią sudaryta arbitražinė išlyga) nustatytas sąlygas. Taigi nors mokėjimą ieškovė bankui atliko kaip laiduotoja, tačiau iš esmės vykdydama investavimo sutarties sąlygas, nes tikslas nagrinėjamos bylos atveju – įvykdyti investavimo sutarties sąlygas, kad ieškovė galėtų perleisti jai priklausiusias atsakovės akcijas investuotojai.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. [e2-347-407/2021](#), sprenddamas dėl kreditorių komiteto priimtų sprendimų negaliojimo klausimo, LApT nurodė, kad dėl kreditorių komiteto sprendimų, kuriais nepritarta administratorės pasiūlytai turto pardavimo tvarkai bei kainai, įmonės turto realizavimas nepagrįstai užsitęsė. Taip yra vilkinamas būtinos bankroto procedūros atlikimas, didėja įmonės bankroto administravimo išlaidos, o tai neatitinka bankroto proceso operatyvumo ir efektyvumo principų. Dalis kreditorių komiteto narių kelia klausimus dėl galimybės parduoti turtą brangiau, išskaidžius jį mažesniais turтинiais vienetais, tačiau jokių konkrečių pasiūlymų raštu administratorei ar kreditorių komitetui nepateikė, nors tam turėjo pakankamai laiko. Dėl to kreditorių komiteto narių balsų dauguma atmetas administratorės pasiūlymas pažeidžia už šį nutarimo projektą balsavusių kitų kreditorių teises ir teisėtus interesus, taip pat bankroto byloje vyraujančią viešąjį interesą.

Civilinėje byloje Nr. [e2A-142-241/2021](#), sprenddamas žalos atlyginimo klausimą, LApT pažymėjo, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai atsakovės, kaip balsų mažumą turinčios (turėjusios) akcininkės, teisę inicijuoti visuotinį akcininkų susirinkimą prilygino atsakovės pareigai. Pagal galiojančią teisinį reglamentavimą inicijuoti visuotinį akcininkų susirinkimą yra akcininko teisė, o ne pareiga. Iš šios teisės neįgyvendinimo negali būti kildinamas akcininko žinojimas (turėjimas žinoti) apie įmonės nemokumą, todėl tai negali reikšti ir Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 8 straipsnyje nustatytų akcininkų pareigų pažeidimo.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. e2A-161-464/2021, nagrinėjant klausimą dėl bankroto byloje sudarytos taikos sutarties ir jos galios bendrovės kreditoriams, LAPT vertinimu, susiklosčius išskirtinei faktinei situacijai, kai apeliantės ieškinys buvo pareikštas dar iki bendrovės bankroto bylos iškėlimo, vien tokia aplinkybė, kad į pradėtą procesą su savo esme panašiu ieškiniu įstojo ir bankroto administratorė, tik jau gindama visų kreditorių interesus, pati savaime nesudaro pagrindo spręsti, jog bankroto administratorės sprendimas dėl jos inicijuoto ginčo užbaigimo taikiai ir tokio susitarimo sąlygos apeliantei buvo privalomi ar neleido tęsti pirmiau pradėto teismo proceso, kuriame ji siekė ginti savo asmeninį turtinį interesą. Bankroto administratorė nėra įgaliota veikti kreditoriaus vardu jo asmeniškai inicijuotame ginče su bendrove skolininke.

Civilinėje byloje Nr. e2A-139-585/2021, LAPT vertinimu, pirmosios instancijos teismas, nepagrįstai sumažino apeliantės apskaičiuotus delspinigius tuo pagrindu, kad ieškovė įvykdė dalį prievolės, taip suabsoliutino savo teisę mažinti netesybas, taip pat neatsižvelgė į tai, kad sutartys buvo sudarytos dėl nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę reikšmę turinčios infrastruktūros ir finansuojamos ne tik Lietuvos Respublikos biudžeto, bet ir ES struktūrinės paramos lėšomis. Be kita ko, LAPT, spręsdamas klausimą dėl nesumokėto reikiamo dydžio žyminio mokesčio ir remdamasis kasacinio teismo suformuota praktika (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. lapkričio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-457-686/2016), nurodė, kad teismas, nepasinaudojęs trūkumų šalinimo institutu, taisyti klaidas dėl žyminio mokesčio gali tik neperžengdamas tam tikrų ribų, t. y. atsižvelgdamas į didžiausią sumokėto žyminio mokesčio sumą tame procese,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

kad nepažeistų šalių lygiateisiškumo principo ir nepriimtų siurprizinio teismo sprendimo.

Civilinėje byloje Nr. e2-140-236/2021, vertindamas ieškovo kaip individualios įmonės vienintelio savininko teisę reikšti netiesioginį ieškinį likviduojamos dėl bankroto įmonės naudai, LAPT pažymėjo, kad nors jis ir yra bankrutavusios bendrovės savininkas, be to, solidariai atsakingas, tačiau vien ši aplinkybė, nenustačius, kad jis turi neabejotiną ir vykdytiną reikalavimo teisę skolininkei (atsakovei), jam nesuteikia teisės reikšti netiesioginio ieškinio Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.68 straipsnio pagrindu.

Civilinėje byloje Nr. e2-422-407/2021, sprenddamas klausimą dėl kreditorių finansinių reikalavimų tvirtinimo tvarkos, LAPT nurodė, kad nė viename etape kreditorių reikalavimų pagrįstumą tikrinantys subjektai nėra įpareigoti gauti kitų kreditorių (ar suinteresuotų asmenų) nuomonę dėl teikiamų tvirtinti kreditorių finansinių reikalavimų, kitoks aiškinimas neišplaukia nei iš įstatymų nuostatų, nei iš teismų praktikos.

Civilinėje byloje Nr. e2-403-585/2021, sprenddamas klausimą dėl termino pateikti prašymui tikslinti kreditorių reikalavimus, LAPT pažymėjo, kad ĮBĮ 10 straipsnio 4 dalies 5 punkte nustatytas terminas – ne ilgesnis kaip 45 dienų laikotarpis nuo teismo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos – yra taikomas kreditorių reikalavimams pareikšti, o ne jiems tikslinti. Pateikus prašymą patikslinti tokį kreditoriaus reikalavimą iki minėto momento, prašymas atnaujinti praleistą terminą neturi būti teikiamas, nes terminas pateikti prašymą patikslinti kreditoriaus reikalavimą nėra

praleistas. Savo ruožtu teismas, sprenddamas, ar yra pagrindas priimti prašymą tikslinti kreditoriaus reikalavimą, turi nustatyti, ar yra tam būtinos sąlygos, suformuluotos kasacinio teismo praktikoje.

Civilinėje byloje Nr. e2-282-330/2021, pasisakydamas dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tikslingumo, LApT nurodė, kad taikydamas laikinąsias apsaugos priemones teismas turi vadovautis ekonomiško principu (CPK 145 straipsnio 2 dalis), turi būti siekiama išvengti neproporcingai neigiamos įtakos atsakovo turkiniams interesams, o vertinant laikinųjų apsaugos priemonių taikymo procesinę paskirtį turi būti siekiama išlaikyti šalių pusiausvyrą, nevaržyti kitos šalies interesų labiau, negu reikia teisėtiems tikslams pasiekti. Visgi šis principas nereiškia, kad teismas turėtų taikyti neefektyvias laikinąsias apsaugos priemones vien dėl to, kad laikini teisių ribojimai gali būti tiesiogiai susiję su atsakovo vykdoma veikla.

Civilinėje byloje Nr. e2-415-1120/2021, sprenddamas klausimą dėl kreditorių teisės inicijuoti restruktūrizavimo bylą skolininkui, kuriam iškelta bankroto byla, LApT pažymėjo, kad, jau esant iškeltai juridinio asmens bankroto bylai, įstatyme nustatyta kitokia tvarka šio juridinio asmens restruktūrizavimo bylos iškėlimo klausimui spręsti nei ta, kuri galiojo iki bankroto bylos iškėlimo, – šiuo atveju kreditorius (kreditoriai) inicijuoti restruktūrizavimo klausimo sprendimą skolininkui gali ne teikdami atskirą pareiškimą teismui, kaip tai galėjo daryti iki bankroto bylos iškėlimo, tačiau, būdami įtraukti kreditoriais skolininko bankroto byloje, gali siūlyti kreditorių susirinkimui restruktūrizuoti juridinį asmenį. Tai iš esmės reiškia, kad, esant iškeltai bankroto bylai, skolininko kreditoriai

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

skolininko restruktūrizavimo procedūrą inicijuoja ne kreipdamiesi į teismą dėl juridinio asmens restruktūrizavimo bylos iškėlimo atskiroje byloje, tačiau tokį siūlymą, būdami įtraukti skolininko kreditoriais bankroto byloje, teikia kreditorių susirinkimui, kuris sprendimu gali pritarti restruktūrizavimo plano projektui ir tuomet nemokumo administratorius kreiptųsi į teismą su prašymu iškelti restruktūrizavimo bylą ir nutraukti bankroto bylą (Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANI) 81 straipsnio 3 dalis). Taigi nutarties dėl bankroto bylos iškėlimo skolininkui įsiteisėjimas iš esmės keičia kreditorių teisės kreiptis į teismą dėl restruktūrizavimo bylos skolininkui iškėlimo realizavimo tvarką. Iškelus skolininkui bankroto bylą, įstatyme nenumatyta teisė pavieniams kreditoriams atskiru pareiškimu kreiptis į teismą dėl restruktūrizavimo bylos skolininkui iškėlimo.

Civilinėje byloje Nr. e2-414-553/2021, vertindamas pareiškėjo apeliacinį skundą dėl nutarties dėl įmonės pabaigos teisėtumo ir pagrįstumo, LApT nurodė, kad pareiškėjo nurodomas finansinis reikalavimas nei apeliacinio skundo pateikimo metu, nei šiuo metu dar nėra patvirtintas galutiniu ir įsiteisėjusiu teismo sprendimu ir pareiškėjas nėra įtrauktas į bendrovės bankroto bylą dalyvaujančiu asmeniu. Kadangi pareiškėjas nėra dalyvaujantis byloje asmuo, jam nesuteikiama teisė į apeliaciją. Todėl pirmosios instancijos teismas, atsisakydamas priimti pareiškėjo apeliacinį skundą, priėmė teisėtą bei pagrįstą procesinį sprendimą (nutartį).

Civilinėje byloje Nr. e2-162-302/2021, spręsdamas klausimą dėl taikos sutarties pagrįstumo, LApT pažymėjo, kad CPK

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

42 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad teismas netvirtina šalių taikos sutarties, jeigu jos patvirtinimas prieštarautų imperatyvioms įstatymų normoms ar viešajam interesui. Tačiau daiktinių teisių pasikeitimas gali būti įregistruojamas ne tik notaro patvirtinto sandorio pagrindu, tačiau, be kita ko, ir teismo nutarties (sprendimo) pagrindu, todėl atmetinas kaip teisiškai nepagrįstas atskirųjų skundų argumentas, jog, tvirtinant taikos sutartį, kuria šalys susitarė dėl daiktinių teisių į nekilnojamąjį daiktą perleidimo, buvo pažeistos imperatyvios nuostatos.

Civilinėje byloje Nr. 2-433-450/2021, pasisakydamas dėl galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimo procedūros ir siekdamas plėtoti ankstesnę praktiką (civilinė byla Nr. e2-313-381/2021), LAPT pažymi, kad skundo (-ų) dėl kreditorių susirinkimo sprendimo dėl pritarimo galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimui nagrinėjimas bei galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimas teisme nėra savarankiškos (atskiros) procedūros, o sudaro vieną procedūrą. Remiantis JANĮ 99 straipsnio 4 dalimi, nemokumo administratoriaus parengta galutinė bankroto ataskaita privalo būti teikiama svarstyti kreditorių susirinkimui. Kreditorių susirinkimui nutarimu pritarus galutinei bankroto ataskaitai, ji privalo būti pateikiama tvirtinti bankroto bylą nagrinėjančiam teismui (JANĮ 99 straipsnio 2 dalis). Galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimo klausimas reikšmingas tuo, kad tai būtina sąlyga sprendimui dėl įmonės pabaigos priimti bei įmonės bankroto procedūroms, kartu bankroto bylai užbaigti (JANĮ 100 straipsnio 2 dalis). Remiantis JANĮ 99 straipsnio 5 dalimi, bankroto galutinės ataskaitos tvirtinimo klausimas teismo turi būti išspręstas ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo kreditorių susirinkimo sprendimo apskundimo termino pabaigos, jeigu kreditorių susirinkimo sprendimas nebuvo apskųstas. Taigi nemokumo administratorius,

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

siekdamas galutinės bankroto ataskaitos patvirtinimo teisme, privalo šį klausimą sprendžiančiam teismui pateikti kreditorių susirinkimo, kuriame buvo nagrinėjamas aptariamasis klausimas, protokolą, administratoriaus ir kreditorių susirinkimo pirmininko pasirašytą galutinę bankroto ataskaitą bei įrodymus, jog visiems įmonėms kreditoriams buvo pranešta apie nagrinėtą klausimą ir priimtą sprendimą, bei kitus aktualius šiam klausimui tinkamai išspręsti reikalingus dokumentus. LAPT nurodo, kad tinkamas kreditorių informavimas apie kreditorių susirinkimo priimtą sprendimą pritarti galutinei bankroto ataskaitai yra labai svarbus, atsižvelgiant į galutinės bankroto ataskaitos reikšmę visam bankroto procesui, taip pat ir dėl to, jog klausimas dėl galutinės bankroto ataskaitos tvirtinimo gali būti sprendžiamas tik pasibaigus kreditorių susirinkimo nutarimo, kuriuo pritarta galutinei bankroto ataskaitai, apskundimo terminui. Jeigu nėra galimybių nustatyti visų kreditorių informavimo apie kreditorių susirinkimo nutarimą pritarti galutinei bankroto ataskaitai momento, teismas turi pareikalauti iš nemokumo administratoriaus, kad pastarasis pateiktų trūkstamus įrodymus. Teismui netenkinus pateiktų skundų ir patvirtinus galutinę bankroto ataskaitą, tokia pirmosios instancijos teismo nutartis negali būti skundžiama apeliacine tvarka (JANĮ 99 straipsnio 6 dalis), o nesutikimo su ja argumentai gali būti pateikiami ir vertinami ginčijant teismo sprendimą dėl įmonės pabaigos.

Civilinėje byloje Nr. 2-109-553/2021, nagrinėdamas klausimą dėl bankrutavusios įmonės bankroto pripažinimo tyčiniu, LAPT pažymėjo, kad, pripažinus bankrotą tyčiniu bet kuriuo JANĮ 70 straipsnyje (ĮBĮ 20 straipsnyje) nustatytu pagrindu, kyla JANĮ 71–72 straipsniuose (ĮBĮ 20 straipsnio 5–8 dalyse) nustatyti padariniai, o tyčinio bankroto padariniai nėra

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

priklausomi nuo konkretaus pagrindo, kuriuo bankrotas pripažįstamas tyčiniu (civilinė byla Nr. e2-1867-407/2020). Todėl tyčiniam įmonės bankrotui pripažinti pakanka nustatyti bent vieną įstatyme nustatytą tyčinio bankroto pagrindą.

Civilinėje byloje Nr. e2-426-781/2021, spręsdamas klausimą dėl kreditorių susirinkimo nutarimo, kuriuo patvirtinta administravimo išlaidų sąmata, galiojimo, LApT nurodo, kad pirmosios instancijos teismo nutarties dalis, kuria panaikintas kreditorių susirinkimo nutarimas patvirtinti administravimo išlaidų sąmatą, pagal įstatymą negali būti apeliacijos objektas (CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punktas). Paaiškėjus šiam trūkumui bylos nagrinėjimo apeliacinės instancijos teisme metu, apeliacinis procesas, pradėtas pagal atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties dalies, nutraukiamas (CPK 315 straipsnio 5 dalis, 338 straipsnis). Akcentuotina, kad nemokumo administratorė, įvertinusi pirmosios instancijos teismo nutartyje pateiktus išaiškinimus dėl administravimo išlaidų sąmatos dydžio nepagrįstumo, gali sąmatą pakoreguoti ir pakartotinai kreiptis į kreditorių susirinkimą dėl jos patvirtinimo. LApT pažymi, kad JANĮ 75 straipsnio 3 dalyje nustatyta teisė teismui tuo atveju, jeigu kreditorių susirinkimas nepatvirtina bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatos, patvirtinti bankroto proceso administravimo išlaidų sąmatą, įvertinus išlaidų būtinumą ir pagrįstumą. Taigi tuo atveju, jeigu kreditorių susirinkimas, pakartotinai svarstydamas pakoreguotą administravimo išlaidų sąmatą, jos nepatvirtintų, teismas, įvertinęs išlaidų būtinumą ir pagrįstumą, galėtų ją patvirtinti.

LIETUVOS TEISMAI

Lietuvos apeliacinis teismas

Civilinėje byloje Nr. e2-462-553/2021, nagrinėdamas restruktūrizavimo bylos nutraukimo klausimą, LApT nurodė, kad nors restruktūrizavimo byla iškelta iki JANĮ įsigaliojimo, tačiau restruktūrizavimo bylos nutraukimo procedūra nepatenka į JANĮ 155 straipsnio 1 dalyje nustatytą išimčių sąrašą, kad būtų toliau taikomas ĮRĮ. Kadangi restruktūrizavimo bylos nutraukimo klausimas buvo sprendžiamas jau galiojant JANĮ, pirmosios instancijos teismas teisėtai ir pagrįstai taikė JANĮ nustatytus restruktūrizavimo bylos nutraukimo pagrindus. Analogiškai, kadangi bankroto bylos iškėlimo klausimas buvo sprendžiamas galiojant JANĮ, tai pirmosios instancijos teismas taip pat teisėtai ir pagrįstai taikė JANĮ nustatytus bankroto bylos iškėlimo pagrindus.

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojamos nuotraukos iš Lietuvos apeliacinio teismo ir Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685, faks. (8 70) 663 060
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2021 m.